

everGREEN okvir

**Smernice za podporo trajnostnega
prehoda poklicnega izobraževanja
in usposabljanja**

VSEBINA

04 Seznam okrajšav

ENA

05 1. Uvod

DVA

08 2. Pomen PIU v zelenem prehodu

TRI

10 3. Trajnostno PIU – zakaj in kako?

11 PIU kot katalizator zelenega gospodarstva

12 Kaj pomeni ozelenitev PIU?

ŠTIRI

14 4. everGREEN v kontekstu agende trajnostnega razvoja

PET

18 5. everGREEN – Razumevanje zelenih praks poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi

19 Kartiranje zelenih praks, ki se trenutno uporabljajo v PIU

20 Zbiranje kvalitativnih podatkov s strokovnjaki PIU ter razgovori z izobraževalnimi organi

ŠEST

22 6. everGREEN – Vključevanje trajnosti v PIU

24 Ozelenitev kampusa

24 Ozelenitev učnega načrta in usposabljanja

25 Ozelenitev skupnosti in delovnega mesta

25 Ozelenitev organizacijske kulture

SEDEM

26 7. everGREEN – Oblikovanje korakov k trajnostnemu prehodu PIU

27 KORAK 1: Razumevanje procesa

28 KORAK 2: Načrtovanje ozelenitve PIU

30 KORAK 3: Izvajanje načrtov ozelenitve

31 KORAK 4: Spremljanje napredka in ocenjevanje rezultatov

EIGHT

32 8. Zaključek

34 Reference

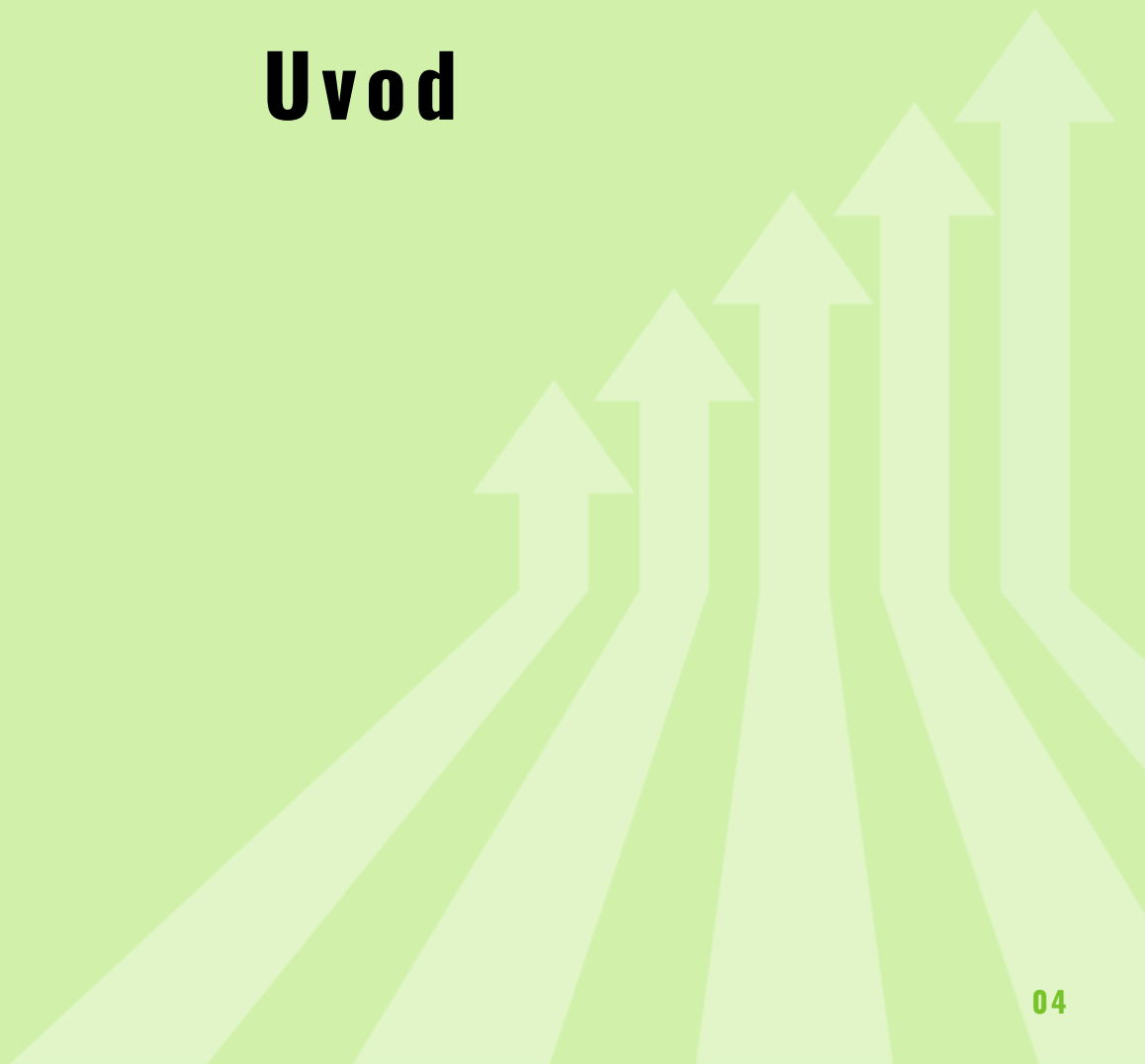
36 Podatki o partnerjih, omejitve odgovornosti

Seznam okrajšav

CTR	Cilji trajnostnega razvoja
EU	Evropska unija
ITR	Izobraževanje za trajnostni razvoj
GAP	Globalni akcijski program
PIU	Poklicno izobraževanje in usposabljanje

POGLAVJE PRVO

Uvod

1. Uvod

Ta dokument je nastal v okviru projekta "**everGREEN_In - Empowering VET Institutions towards Greener Initiatives**", financiranega iz programa Erasmus+.

Projekt everGREEN¹ uvaja inovativne prakse, ki pripravljajo skupnosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (PIU), vključno z vodstvom, osebjem in učenci, da sprožijo proces ozelenitve sektorja in omogočijo vedenjske spremembe in bolj zeleno miselnost na poklicni in osebni ravni.

Znotraj tega okvirnega dokumenta projektno partnerstvo everGREEN opisuje obsežen, a prilagodljiv in za uporabo enostaven okvir v štirih korakih, ki ustanovam poklicnega izobraževanja in usposabljanja pomaga uresničiti svoj potencial ozelenitve in postati nosilec sprememb v smeri trajnosti. Ta okvir služi kot vodnik, ki pojasnjuje potrebo po ozelenitvi in njenih institucionalnih koristih ter vključuje več ključnih elementov, ki pomagajo vodjem poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter njihovim institucionalnim ekipam razumeti obseg, obseg in ključne korake pri ozelenitvi svojih institucij in programov ter razviti strategijo, preden dobijo začela. Ta okvir je tesno usklajen z vodnikom po institucionalni praksi "Ozelenitev tehničnega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja", ki sta ga leta 2017 objavila Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo ter Mednarodni center UNESCO-UNEVOC za TVET. Cilj everGREEN je narediti Vodnik, objavljen leta 2017, bolj uporaben in obvladljiv za organizacije poklicnega izobraževanja in usposabljanja, tako da obogati pristop, predlagan v Vodniku, z različnimi praktičnimi orodji in instrumenti, opisanimi v tem okviru.

Postopek UNESCO (2017) temelji na preprostem pristopu s štirimi osmi:

1. Razumevanje zahtev
2. Načrtovanje procesa ozelenitve
3. Izvajanje načrtov
4. Spremljanje in ocenjevanje rezultatov

Znotraj ključnih korakov je **pet posameznih področij** za izvajanje procesa ozelenitve v institucijah poklicnega izobraževanja in usposabljanja: ozelenitev kampusa, kurikulum in usposabljanje, skupnost in delovno mesto, organizacijska kultura in raziskovanje. Ta področja so **neodvisni ukrepi, ki sestavljajo pristop celotne institucije**, ki je sestavni del učinkovite preusmeritve poklicnega izobraževanja in usposabljanja za ustrezno obravnavanje nastajajočih potreb. Pristop celotne institucije vključuje trajnostni razvoj ne le v učne načrte in usposabljanje, temveč tudi v organizacijsko strukturo in upravljanje institucij, uporabo trajnostnega etosa, vključujočo udeležbo skupnosti kot celote ter nenehno prilagajanje metod in orodja, ki se uporabljajo za prilagajanje spreminjajočim se potrebam.

¹ Za lažjo berljivost tega dokumenta bo polni naslov projekta v nadaljevanju skrajšan na "everGREEN".

Pričujoči **okvir everGREEN** prilagaja in praktično izvaja smernice Unesca v okviru projekta everGREEN. Namenjen je vodjem in osebju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, medtem ko se pričakuje, da bo učinek njegove realizacije zajel učence poklicnega izobraževanja in usposabljanja, trg dela in družbo na splošno. Podpira priprave sektorja poklicnega izobraževanja in usposabljanja na popolno uskladitev s tekočo kampanjo Komisije za ozaveščanje »Evropsko leto spretnosti 2023«, katere cilj je opremiti učence in učitelje z znanjem, veščinami in odnosom, potrebnim za življenje, delo in ukrepanje ter prispevanje k doseganju okoljske trajnosti. , kot tudi za podporo ustanovam za izobraževanje in usposabljanje pri vključevanju trajnosti v poučevanje in učenje ter v vse vidike njihovega delovanja.

Kljub številnim različnim kontekstom poklicnega izobraževanja in usposabljanja v evropskih državah okvir everGREEN združuje nekatere skupne elemente, ki so bili ugotovljeni na podlagi nacionalnih kartografskih raziskav, ki jih je konzorcij everGREEN izvedel v sedmih sodelujočih državah projekta everGREEN (Nemčija, Francija, Slovenija, Grčija, Italija, Belgija in Luksemburg) prek intervjujev s strokovnjaki. Zasnovan je na tako prilagodljiv način, da ponuja možnost prilagajanja potrebam vsakega posameznega inštituta za poklicno izobraževanje in usposabljanje ter omogoča prilagojene rešitve, ki bodo bolje obravnavale pomanjkljivosti in s tem povečale učinkovitost rezultatov.

Okvir everGREEN, ki ima kot trdno osnovo praktični vodnik za institucije Unesca in dopolnjuje že obstoječe smernice, ponuja priporočila in izvirna orodja, izdelana v okviru izvajanja projekta everGREEN, za zbiranje vseh potrebnih informacij, ki jih institucija poklicnega izobraževanja in usposabljanja potrebuje pri opravljanju izobraževanja. njihov proces ozelenitve.

¹ To facilitate the readability of this document, the full project title will be abbreviated to "everGREEN" in the following.

POGLAVJE **DRUGO**

**Pomen poklicnega izobraževanja
in usposabljanja v zelenem
prehodu**

2. Pomen poklicnega izobraževanja in usposabljanja v zelenem prehodu

Podnebne spremembe in uničevanje okolja so eksistenčna grožnja Evropi in svetu. Evropski zeleni dogovor je torej namenjen ustvarjanju prehoda v sodobno, z viri gospodarno in konkurenčno gospodarstvo (Evropska komisija, 2019). EU je ob različnih priložnostih poudarila pomen PIU sektorja v tem prehodu:

- ➔ Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja (Cedefop) je pripomnil, da je ta prehod mogoče čim bolj povečati z razvojem spretnosti, znanja in kompetenc organizacij poklicnega izobraževanja in usposabljanja za upravljanje procesov in tehnologij, učinkovitih z viri (CEDEFOP/OECD, 2015).
- ➔ Leta 2020 je Evropska komisija objavila Priporočilo Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost, ki poudarja, da bodo širši dvojni prehodi na bolj digitalno in bolj zeleno gospodarstvo zahtevali, da se PIU prilagodi, da se zagotovi, da učenci PIU pridobijo veščine, potrebne za zelene in digitalne prehode, hkrati pa ponovno potrjuje in krepi osrednjo vlogo PIU v kontinuumu vseživljenjskega učenja (Corpuz, A., et. al, 2022).
- ➔ Kmalu zatem je OSNABRÜCK deklaracija ministrov, pristojnih za poklicno izobraževanje in usposabljanje držav članic, opozorila na poklicno izobraževanje in usposabljanje kot dejavnika okrevanja in pravičnega prehoda v digitalno in zeleno gospodarstvo (Osnabrück deklaracija 2020).

Oba dokumenta sta v skladu z Evropsko agendo spretnosti (Evropska komisija, 2020) ter prednostnima nalogama 2 in 5 Resolucije Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju za Evropski izobraževalni prostor in širše (2021-2030). Poleg tega je Komisija januarja 2022 predlagala Priporočilo Sveta o učenju za okoljsko trajnost, da bi pomagala vključiti zeleni prehod in trajnost v izobraževanje in usposabljanje (Evropska komisija, 2022).

Že v tem trenutku je vidno, da se število trajnostno usposobljenih talentov med delovno silo povečuje na način, ki je zelo pomemben za prehod v nizkoogljično gospodarstvo.

Delež "zelenih" talentov se je povečal z 9,6 % leta 2015 na 13,3 % leta 2021, kar je globalna stopnja rasti 38,5 % (LinkedIn Economic Graph, 2022). Z everGREEN bi radi še dodatno podprli in aktivno spodbujali ta proces.

POGLAVJE TRETJE

**Trajnostno poklicno
izobraževanje in usposabljanje –
zakaj in kako?**

3. Trajnostno poklicno izobraževanje in usposabljanje – zakaj in kako?

Glavna komponenta pri uresničevanju globalne vizije doseganja trajnosti je ustvarjanje bolj trajnostnih proizvodnih in potrošniških vzorcev. Kot smo že omenili, okolju prijaznejše gospodarstvo vodi do drastičnih sprememb v zahtevah delavcev po znanju in znanju, saj se morajo delovna mesta prilagoditi novim razmeram. To lahko zahteva preusposabljanje delavcev za izpolnjevanje novih zahtev ali, v primeru delovnih mest, ki se ukinjajo, iskanje zaposlitve v drugih sektorjih. Hkrati se pojavljajo novi poklici, za katere je treba ljudi usposablјati od začetka. Neuspeh pri obravnavanju novih zahtev gospodarstva v izobraževanju in usposabljanju bo neizogibno povzročil nevarno pomanjkanje znanj in spretnosti. (UNESCO, 2017)

PIU kot katalizator zelenega gospodarstva

Ozelenitev institucij PIU je bistven element za doseg tega s širokim naborom spretnosti, ki jih ponujajo delovni sili. Toda znanje je le ena komponenta PIU, zaradi katere so ključnega pomena za gospodarstvo. Poklicno izobraževanje in usposabljanje med drugim povečuje zaposlitvene možnosti, gradi trajnostne življenjske sloge ter spodbuja trajnostna podjetja in samozaposlovanje. UNESCO (2017) poudarja, da so institucije poklicnega izobraževanja in usposabljanja glavni izobraževalci in usposabljalci delavcev v sektorjih, ki so ključni za omogočanje trajnostnih praks.

PIU podpira prehod v trajnostno družbo (nizkoogljično gospodarstvo in podnebno odporna družba) prek poklicev, ki zahtevajo trajnost in prijaznost do okolja. Takšne sektorje, npr. energetiko, predelovalne dejavnosti, kovinsko industrijo, gradbeništvo, kmetijstvo in prehrano, oskrbujejo predvsem poklicno usposobljeni delavci. Vendar pa se zaradi vedno večjih okoljskih in gospodarskih izzivov običajnim nalogam dodajajo nova pričakovanja, za kar je potrebna usposobljena delovna sila s sodobnim znanjem in veščinami za uveljavljanje najvišjih okoljskih standardov in praks z upoštevanjem uveljavljenega kodeksa ali prilagoditev okoljskim standardom.

Da bi to dosegli, je potreben razvoj spretnosti in strategij zaposlovanja, ki podpirajo prehod v zeleno gospodarstvo. Nujni sestavni deli tovrstnih strategij so npr. razširitev sedanjega obsega poklicnega izobraževanja in usposabljanja, priprava učiteljev in vodij usposabljanja za učinkovit prenos znanja in spretnosti ter opolnomočenje delovne sile za prilagajanje tehnološkim spremembam. (UNESCO, 2017)

Da je vključitev zelenih konceptov v poklicno izobraževanje in usposabljanje ključnega pomena, potrjujejo tudi rezultati transnacionalne raziskave, ki jo je izvedel konzorcij everGREEN med partnerskimi državami (Nemčija, Francija, Slovenija, Grčija, Italija, Belgija in Luksemburg). Raziskava je izpostavila jasno vprašanje v zvezi s pomanjkanjem znanja o ciljnih trajnostnega razvoja ter pomanjkanjem dobrih praks in ciljnih lekcij za dijake in študente, da bi povečali njihovo zavedanje o pomenu okoljske trajnosti.

Poleg tega je potrebna večja institucionalna vključenost, da se obravnava resnična nujnost izboljšanja stanja in povečanja vključevanja okoljskih učnih načrtov v organizacije za PIU. Udeleženci raziskave everGREEN so bili prepričani, da vključitev zelenih konceptov v poklicno izobraževanje in usposabljanje ne bo samo opremila dijakov s potrebnimi veščinami, da bodo prispevali k bolj trajnostni prihodnosti, ampak bodo tudi bolje izkoristili priložnosti v rastočem zelenem gospodarstvu.

Trenutna literatura in naša lastna raziskava nas vodita k sklepu, da so institucije poklicnega izobraževanja in usposabljanja delno odgovorne za obravnavo globalnih izzivov, kot so podnebne spremembe. Spodbujanje trajnostnih praks in zelenih veščin lahko igra bistveno vlogo pri oblikovanju bolj trajnostne prihodnosti.

Če povzamemo, obstaja več razlogov, zakaj je ključnega pomena, da se sektor poklicnega izobraževanja in usposabljanja vključi v proces ozelenitve:

- ➔ Prvič, delavci, ki imajo spretnosti in kompetence, usmerjene v zelene poklice, so bolj zaposljivi kot nekdo, ki nima teh lastnosti.
- ➔ Drugič, okolju prijaznejše poklicno usposabljanje ne izboljša samo zaposljivosti delavcev, ampak tudi proizvodnjo podjetij s socialnega in gospodarskega vidika. To lahko poveča donosnost podjetij.
- ➔ Tretjič, institucije PIU izboljšajo svoj profil in postanejo bolj konkurenčne s prilagajanjem spreminjajočim se zahtevam trga dela.

Da bi PIU izpolnilo te zahteve zelenega gospodarstva in družbe, ga je treba preoblikovati s prilagoditvijo vsebine PIU trenutnim potrebam trga dela. Na ta način ozelenitev institucij PIU ne bo le spodbujala običajnega procesa institucionalne rasti, temveč tudi pospešila oblikovanje skupnosti, ki se nenehno uči in spreminja. To je zahtevna naloga za organizacije PIU in postavlja se vprašanje, kako naj se tega lotijo. V ta namen je koristno najprej pogledati, kateri vidiki se skrivajo za izrazoma trajnostno ali zeleno poklicno izobraževanje in usposabljanje.

Kaj pomeni ozelenitev PIU?

Ker je prvotna naloga organizacij PIU pripraviti svoje učence na poklicno življenje s posredovanjem znanja in spretnosti, je izobraževalni vidik seveda prvi fokus našega razmišljanja. V ta namen želimo na kratko predstaviti koncept **izobraževanja za trajnostni razvoj (ITR)** kot izhodišče za ozelenitev učnih načrtov in izobraževanja. Naslednje poglavje bo podrobneje obravnavalo ITR. ITR preprosto pomeni, da bi morali uporabiti obstoječe svetovne sisteme izobraževanja in usposabljanja, skupaj s sistemi ozaveščanja javnosti, kot učinkovito sredstvo za izvajanje trajnostnega razvoja.

Cilj trajnostnega PIU je torej tako izboljšati dostop, ohranjanje in posredovanje ustreznega zelenega znanja, veščin, vrednot in perspektiv ter prilagoditi obstoječe discipline, programe in rezultate za spremembo netrajnostnih praks na vseh ravneh (UNESCO, 2012).

Združeni narodi spodbujajo šole, univerze in skupnosti, da sprejmejo nadaljnje korake na področju varnosti za trajnostni razvoj in novih ciljev trajnostnega razvoja. Unescov novi **globalni akcijski program (GAP) o ITR** opozarja na vlogo izobraževalnih ustanov kot bistvenih dejavnikov, ki prispevajo k bolj trajnostni prihodnosti. Cilj programa je pomnožiti in razširiti delovanje ITR z vključevanjem trajnostnega razvoja v izobraževanje in izobraževanja v trajnostni razvoj.

Ključni element GAP je preseči poučevanje koncepta trajnostnega razvoja pri nekaterih predmetih in preusmeriti celotno izobraževalno institucijo tako, da bodo vsi v skupnosti razvili znanje, spretnosti in vrednote, ki jim bodo pomagali voditi in vzdrževati trajnostni način življenja in delati v trajnostno gospodarstvo (UNESCO, 2014).

Ta preusmeritev – ali natančneje, ta prehod k trajnosti – celotne izobraževalne ustanove je bil v Unescovem praktičnem vodniku za institucije (2017) opisan kot »**Greening VET**«. »Ozelenitev« se v tem kontekstu obravnava kot proces prilagajanja znanja in praks z namenom njihove uskladitve s splošnim konceptom trajnosti.

Okolju prijaznejše poklicno izobraževanje in usposabljanje pomaga preoblikovati okolja za učenje in usposabljanje, graditi zmogljivosti in razvijati spretnosti učiteljev in vodij usposabljanja, ki vodijo k bolj trajnostnim praksam ne le v razredu, ampak tudi na univerzi in na delovnem mestu. Vsi člani organizacije poklicnega izobraževanja in usposabljanja (vodstvo, učitelji, učitelji praktičnega pouka, dijaki in študenti, administracija itd.) bi morali postati aktivni člani zelene družbe, ki si prizadeva za zeleno gospodarstvo.

everGREEN vodi opisan koncept »ozelenitve PIU«, ki je najbolj holističen pristop. Ta **everGREEN okvir** ter razvita orodja in metode spremljajo organizacije PIU korak za korakom skozi proces do zelene organizacije PIU.

POGLAVJE ČETIRTO

**everGREEN v kontekstu agende
trajnostnega razvoja**

4. everGREEN v kontekstu agende trajnostnega razvoja

O trajnostnem razvoju je javnost opozorilo poročilo Svetovne komisije Združenih narodov za okolje in razvoj »Naša skupna prihodnost«, največkrat imenovano Brundtlandovo poročilo, uradno predstavljeno na Generalni skupščini ZN leta 1987.

Spodbujanje trajnostnega razvoja zahteva ukrepanje v treh stebrih trajnosti: ekonomskem, okoljskem in socialnem:

➔ **Okoljska trajnost**, ki se nanaša na prakse in odgovornosti institucije, ki ohranjajo in ohranjajo naš naravni svet. Osredotoča se na vpliv institucij na ekološke sisteme (upravljanje z viri, preprečevanje onesnaževanja, uporaba vode in energije, nadzor odpadkov, mobilnost in prevoz na delo itd.).

➔ **Družbena vzdržnost**, ki se nanaša na vpliv, ki ga imajo institucije na ljudi, in sposobnost institucij, da upravljajo ta vpliv – tako znotraj sebe kot v širših skupnostih, v katerih delujejo. Izobraževanje je ključno za izboljšanje njihovega družbenega učinka.

Ekonomska vzdržnost, ki se nanaša na zmožnost institucije, da obvladuje stroške

➔ lovanja in posledične prihodke v razumnem uravnavanju, ki se dolgoročno osredotoča na okoljsko in družbeno stabilnost, hkrati pa ostaja ekonomsko uspešna.

Obstaja tudi četrti dejavnik, ki stoji čez tri prej omenjene stebre: **upravljanje**. Upravljanje se nanaša na zmožnost institucije, da vzpostavi politiko in vodstveno strukturo, potrebno za zagotovitev, da se izvajajo in podpirajo trajnostne prakse s strani institucij. (Združeni narodi, 2015).

Konferenca ZN o okolju in razvoju v Riu de Janeiru leta 1992 je v 36. poglavju Agende 21 razglasila, da je treba »izobraževanje preusmeriti v trajnostni razvoj«. To poglavje je postavilo prve temelje za **izobraževanje za trajnostni razvoj (ITR)**. UNESCO je delil osnutek okvira za ITR po letu 2019. Njegova tri sporočila so: (a) transformativno delovanje posameznikov, (b) strukturne spremembe – odnos med gospodarsko rastjo in trajnostnim razvojem ter (c) tehnološka prihodnost – kritično razmišljanje in zelene spretnosti.

Kot izhodišče za everGREEN je bil opravljen celovit pregled literature, da bi opredelili področja, na katerih bi lahko spremljali trajnost v izobraževalnih ustanovah. Glede na že izvedene ukrepe in učinkovitost delovanja na univerzah, šolah in izobraževalnih zavodih so bile za **projekt everGREEN** izbrane naslednje **trajnostne kategorije**:

Slika 1: Trajnostne kategorije za merjenje trajnostnega napredka v PIU

Zgoraj navedene kategorije trajnosti, ki omogočajo merjenje napredka ozelenitve v PIU, je mogoče povzeti v štiri širše kategorije:

- Izobraževanje in kurikulum
- Prevoz in mobilnost
- Viri (energija in voda)
- Odpadki in krožnost (ravnanje z odpadki)

Pomembno je poudariti, da štiri kategorije vključujejo druge kategorije. Na primer, *odpadki in krožnost* vključujejo tudi odpadke hrane in pijače ter komunikacije (materialni in tehnološki odpadki). Viri se nanašajo tudi na porabo energije stavbe in porabo energije digitalne tehnologije.

Konzorcij everGREEN je te izbrane kategorije trajnosti za PIU povezal s **cilji trajnostnega razvoja (CTR)**. CTR, ki so jih Združeni narodi sprejeli leta 2015, so načrt v sedemnajstih točkah za odpravo revščine, boj proti podnebnim spremembam ter boj proti nepravilnosti in neenakosti. Zavedajo se, da mora odprava svetovnega pomanjkanja iti z roko v roki s strategijami, ki izboljšujejo zdravje in izobrazbo, zmanjšujejo neenakost in spodbujajo gospodarsko rast – pri tem pa se spopadamo s podnebnimi spremembami in si prizadevamo ohraniti naše oceane in gozdove. Vsak od sedemnajstih CTR in večina njihovih ciljev, če jih želimo doseči, zahtevajo ozaveščanje, razumevanje javnosti/delavcev, izobraževalne programe in/ali usposabljanje. (Združeni narodi, 2015).

Evropska komisija je zavezana Agendi 2030 za trajnostni razvoj, ki vključuje notranje in zunanje ukrepe v vseh sektorjih. Izobraževanje in usposabljanje igrata ključno vlogo pri pomoči ljudem pri razumevanju in delovanju na področju trajnosti. Zato Evropska komisija prek tem Evropskega zelenega dogovora podpira vsa dejanja v smeri tega cilja (Evropska komisija, 2019).

Zlasti okolju prijaznejše PIU je bistveno za izpolnitev 17 CTR. Transverzalna vloga PIU pri preoblikovanju industrije in posledično pri trajnostnem razvoju in gospodarski rasti posredno vključuje ukrepe, ki prispevajo k doseganju 17 ciljev.

Za določitev osrednjih točk za projekt everGREEN s širokega področja trajnostnega razvoja je bila v Göttingenu v Nemčiji izvedena interna delavnica. Cilj je bil razumeti, kateri posebni CTR se nanašajo na PIU ter kako lahko PIU na podlagi teh doseže trajnost. Med to delavnico so bile zgoraj omenjene kategorije trajnosti povezane s CTR.

V naslednji tabeli je prikazan rezultat:

Figure 2: Potential contribution of VET to the Sustainable Development Goals (SDGs)

Delavnica everGREEN je zaključila, da je mogoče cilje trajnostnega razvoja, prikazane na zgornji sliki, izrecno povezati z dejavnostmi in funkcijami institucij PIU, prek katerih lahko PIU prispeva k procesu trajnosti.

POGLAVJE **PETO**

**everGREEN – Razumevanje
zelenih praks PIU v Evropi**

5. everGREEN – Razumevanje zelenih praks PIU v Evropi

TEkipa everGREEN je izvedla več raziskav z namenom preslikati trenutne trende ozelenitve v partnerskih državah (Belgija, Francija, Nemčija, Grčija, Italija, Luksemburg in Slovenija) in v EU. Izčrpno poročilo o ugotovitvah najdete na naši spletni strani. Tukaj z vami delimo ključne ugotovitve.

Kartiranje zelenih praks, ki se trenutno uporabljajo v PIU

Na podlagi odgovorov iz spletne ankete everGREEN se je izkazalo, da se nekatere najboljše zelene prakse pogosto uporabljajo:

- ➔ Ena najvidnejših praks je **spodbujanje pametnega dela**, ki vključuje uporabo tehnologije za zmanjšanje potrebe po fizični poti na delo. Ta praksa zaposlenim prihrani čas in denar ter zmanjša ogljični odtis prometa.
- ➔ Druga praksa, ki se je pojavila, je **promocija javnega prevoza in kolesa** za odhod v službo. Ta trajnostna alternativa uporabi avtomobilov pomembno prispeva k onesnaženosti zraka in izpustom toplogrednih plinov.
- ➔ Poleg tega je bila **uporaba naravne svetlobe** znotraj struktur poudarjena kot zelena praksa. Ta praksa zmanjšuje potrebo po umetni razsvetljavi in spodbuja dobro počutje uporabnikov prostorov.
- ➔ **Energetska učinkovitost**, kot na primer uporaba varčnih žarnic, se pogosto uporablja za zmanjšanje porabe energije in nižje emisije ogljika.
- ➔ **Zmanjšanje uporabe papirja in plastike, zmanjšanje tiskarskih materialov in ustrezno ravnanje z odpadki** so prevladujoče prakse za zmanjšanje odpadkov in ohranjanje virov.
- ➔ Postavitev **mest za ponovno polnjenje vode** in **uporaba recikliranih materialov** sta dodatni praksi v partnerskih državah, ki prispevata k trajnosti.

Kljub široki uporabi teh praks še vedno **primanjkuje popolnega znanja in zavezanosti ciljem trajnostnega razvoja ter zadostnih sredstev in virov s strani institucij**. Vendar se anketiranci zavedajo pomena zelene skupnosti za prihodnje priložnosti in si želijo povečati svoja zelena prizadevanja. Čeprav so bile znotraj izobraževalnih ustanov uvedene nove pobude in prakse, še vedno potrebujejo nadaljnje izvajanje in podporo za ustvarjanje bolj trajnostne prihodnosti.

Zbiranje kvalitativnih podatkov s strokovnjaki PIU ter razgovori z izobraževalnimi organi

Podatki, zbrani od strokovnjakov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter izobraževalnih organov v Belgiji, Franciji, Nemčiji, Grčiji, Italiji, Luksemburgu in Sloveniji, poudarjajo pomen okoljske trajnosti v PIU. Vendar pa tudi nakazuje, da je do popolne vključitve trajnostnega razvoja v institucije PIU še dolga pot.

V **Belgiji** organizacije poklicnega izobraževanja in usposabljanja izvajajo zelene prakse, vključujejo trajnost v svoje izjave o poslanstvu in učne načrte ter spodbujajo zaposlene, da se učijo o trajnostnem razvoju. Vendar se soočajo z ovirami, kot so pomanjkanje sredstev, kulturne zavesti, strokovnega znanja in časa. Partnerstva z zasebnim sektorjem in podpora oblikovalcev politike so ključnega pomena za uspeh.

Kar zadeva **Francijo**, so teme trajnosti, prihranki energije, čisti materiali, okoljski predpisi, ravnanje z odpadki in družbena odgovornost podjetij trenutno vključene v splošne izobraževalne programe in načrte za PIU ter vključene tudi v sheme vajeništva, vendar obstaja možnost prilagoditve nacionalne direktive in trajnostne prakse, ki se že izvajajo v PIU, da ustrezajo lokalnim potrebam. Deli usposabljanja morajo vključevati tudi mehke veščine in čustvene procese, povezane s podnebnimi spremembami. Področje gradbeništva zahteva spretnosti učiteljev pri izzivih energetske učinkovitosti. Vključitev vseh deležnikov v strateški načrt za okolju prijaznejše izobraževanje, vključno z učitelji, osebjem, učenci in skupnostjo, je ključnega pomena za trajne spremembe. Poudarjanje prednosti trajnostnega učenja lahko tudi poveča zanimanje učencev za tečaje PIU, osredotočene na to temo.

Podatki, zbrani v **Nemčiji**, kažejo, da kljub temu, da je okoljska trajnost nujna v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, še ni v celoti vključena v institucije PIU. Učitelji in vodje usposabljanja nimajo bistvenih kompetenc za obravnavanje zelenih praks in trajnosti, organizacijam PIU pa primanjkuje sredstev. Poleg tega velja, da je tradicionalno poklicno usposabljanje manj zaželeno od visokošolskega izobraževanja, zato se je odnos podjetij do diplomantov poklicnega izobraževanja na nekaterih področjih ustrezno spremenil. Vlado pozivamo, naj ukrepa in zagotovi sredstva za spodbujanje trajnosti PIU ter potrebnega usposabljanja učiteljev in osebja.

V **Grčiji**, na primer, čeprav obstaja zanimanje za obravnavanje trajnostnega razvoja v PIU, te šole veljajo za šole »druge izbire«, kljub prizadevanjem, da bi bile privlačnejše za učence. Pomanjkanje nacionalne strategije in virov za zeleno izobraževanje je povzročilo slabo stanje procesa ozelenitve v institucijah poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Grška vlada je izrazila zanimanje za obravnavanje trajnostnega razvoja v institucijah PIU, vendar je na koncu dneva potrebna celovita strategija za uspešen zeleni prehod v izobraževalnem sektorju.

V **Italiji** institucije PIU kažejo veliko zanimanje za trajnostni razvoj in zelene prakse, nekatere pa jih že vključujejo v kurikulum in izvajajo v strukturi institucije. Vendar pa sta pomanjkanje jasne strategije na institucionalni ravni in finančne podpore za usposabljanje učiteljev in osebja pomembne ovire za izvajanje zelenih praks. Za premagovanje teh izzivov bo morda potrebna podpora zunanjega osebja za učitelje in učence.

V **Luksemburgu** je PIU aktiven del izobraževanja. Kljub temu sedanja visoka ponudba tečajev ne dohaja povpraševanja na trgu, saj splošni okvir za izvajanje zelenih praks ostaja nekoliko nejasen. Potreben je bolj sistematičen pristop k zelenim praksam s poudarkom na raziskovanju, stalnem izobraževanju, delavnicah in vključevanju trajnostnega razvoja v učne načrte.

Tudi **Slovenija** ima močan interes za vključitev trajnostnega razvoja v PIU, ki ga podpirajo izobraževalne oblasti. Sektor PIU aktivno izvaja zelene prakse prek različnih programov in projektov, vključno s posodobitvijo poklicnega izobraževanja. Vendar pa obstaja potreba po več uradnih dokumentih in predpisih, da bodo okoljske prakse vidne in urejene v institucijah. Pri oblikovanju strateških trajnostnih načrtov je potrebna pomoč strokovnjakov, dosledno sodelovanje oblikovalcev politik pa je ključnega pomena.

Na splošno podatki raziskave everGREEN kažejo, da je okoljska trajnost bistvena v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, vendar še ni v celoti vključena v institucije PIU. Učitelji in vodje usposabljanja niso ustrezno pripravljene na obravnavanje zelenih praks in trajnosti, organizacijam PIU pa primanjkuje sredstev. Vlade so pozvane, naj ukrepajo in zagotovijo sredstva za spodbujanje trajnosti in zagotavljanje potrebnih kompetenc poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

Ugotavljamo, da je nujna nacionalna strategija in dosledna državna podpora trajnostnemu razvoju poklicnega izobraževanja. Okoljske prakse v institucijah je treba narediti bolj vidne in regulirane s strani uradnih organov. Institucije PIU morajo postati privlačnejše za študente z vključevanjem tem, kot so digitalizacija, trajnostni razvoj, nove tehnologije in finančna pismenost. Partnerstva z zasebnim sektorjem so prav tako ključnega pomena za uspeh – to je lahko tudi način za boj proti trendom dajanja prednosti univerzitetnim diplomantom, kot jih vidimo v Nemčiji in drugod. Znanje o okoljski trajnosti velja za dodano vrednost za izboljšanje zaposlitvenih možnosti za mlade učence, ki vstopajo na trg dela. Povpraševanje po zelenih delovnih mestih spodbujajo vlade in podjetja, ki se zavezujejo k zmanjšanju emisij ogljika ali doseganju drugih ciljev glede trajnosti. Zato je nujno, da jih ustanove za poklicno usposabljanje opremijo z zelenimi veščinami in znanjem.

Naslednji dve poglavji sta posvečeni praktičnemu pristopu everGREEN-a. Podrobno opisuje, katere vidike organizacije poklicnega izobraževanja in usposabljanja je treba obravnavati v procesu ozelenitve ter kako je ozelenitev mogoče začeti in dolgoročno izvajati.

POGLAVJE ŠESTO

**everGREEN – Vključevanje
trajnosti v PIU**

6. everGREEN – Vključevanje trajnosti v PIU

Po podatkih Unesca (2017) obstaja skupno pet področij, prek katerih bi si lahko institucije PIU prizadevale za trajnost: **kampus, kurikulum in usposabljanje, skupnost in delovno mesto, organizacijska kultura in raziskave**. everGREEN predlaga ukrepe na štirih področjih, ki so omenjena najprej. Raziskava je bila izključena iz osredotočenosti projekta, ker je malo pomembna za sektor PIU v sodelujočih partnerskih državah.

Naslednja slika prikazuje, kako je mogoče trajnostno PIU povezati s širšimi družbenimi, gospodarskimi in okoljskimi sistemi:

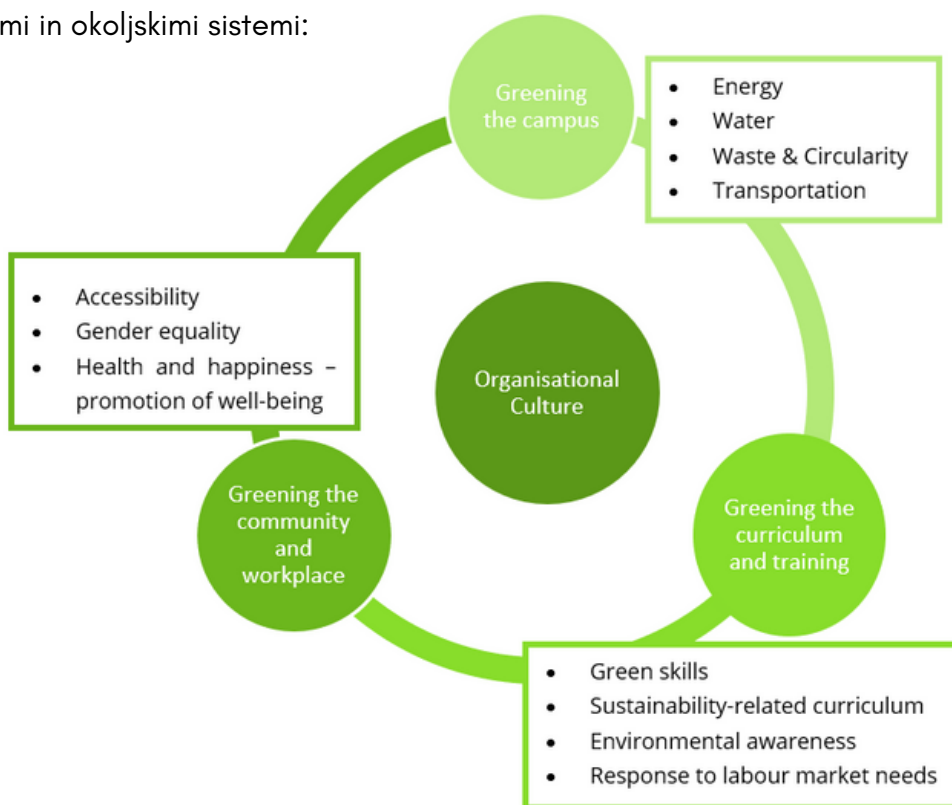

Figure 3: Sustainable VET connection to social, economic, and environmental actions

Naj vas na tej točki ne odvrne neposredno. Odvisno od trenutne situacije v vaši organizaciji poklicnega izobraževanja in usposabljanja se bo morda treba najprej lotiti omejenega števila teh področij in delati naprej po delih – odvisno od razpoložljivosti virov. Pomembno je tudi poudariti, da ni nujno, da gre za linearen proces; nekateri pristopi grede lahko z roko v roki in so med seboj povezani.

V nadaljevanju bi radi na kratko opisali posamezne pristope Unesca (2017), da boste lažje razumeli, kaj se skriva za pojmi. Za vsakega od teh pristopov projekt everGREEN razvija ukrepe, orodja in metode, na katere se lahko opirajo institucije in ki pokrivajo vse tri osi trajnosti (okoljsko, socialno in ekonomsko). Gradiva bodo od zime 2023 na voljo brezplačno vsem na spletnem podpornem orodju everGREEN. Vključevala bodo najmanj 28 mini tečajev o štirih pristopih ter različne kontrolne sezname, smernice in orodja za ocenjevanje.

Ozelenitev kampusa

Cilj tega pristopa je upravljati kampus (zgradbe, krajino, vzdrževalne postopke in storitve kampusa) na način, ki krepi mehanizme operativne trajnosti.

To področje vključuje zmanjšanje vpliva, povezanega z uporabo virov, trajnostno mobilnostjo in ravnanjem z odpadki:

➔ Viri (voda in energija)

➔ Prevoz in mobilnost

➔ Odpadki in krožnost

To vključuje izboljšanje okoljskih pogojev in estetike lokacije (dobra kakovost zraka, dostop do dnevne svetlobe in boljša dostopnost za študente s posebnimi potrebami), povečanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje porabe vode. Poleg tega so druge storitve, kot so hrana, nabava in transport, prav tako sestavni del ozelenitve kampusa.

Zaradi ozelenitve kampusa se ne zmanjšajo samo obratovalni stroški objekta. Ustvarja tudi objekt, ki je model za trajnostno življenje – organizaciji PIU omogoča, da deluje kot vzor svojim študentom. Na ta način je mogoče zelene kompetence poučevati tako, da jih študentom ponazarjamo.

Ozelenitev učnega načrta in usposabljanja

Cilj tega pristopa je vključiti trajnost v obstoječi kurikulum in usposabljanje.

Ta pristop vključuje okolju prijaznejše razmišljanje s poučevanjem veščin, ki učence pripravljajo na vlogo v zelenem gospodarstvu. Gre za prilagajanje ustreznih izobraževalnih tečajev in vsebin trenutnim zahtevam tehnologije in trga dela. Naučiti se je treba veščin, ki jih je mogoče uporabiti za reševanje problemov na bolj trajnosten način. Ta ozelenitev kurikuluma ne bi smela biti omejena na okoljska vprašanja, ampak bi morala upoštevati tudi socialne in ekonomske vidike. To bo ustvarilo učinkovit in organiziran program teoretičnih in praktičnih učnih vsebin, katerih učni cilj je usklajen s cilji trajnostnega razvoja.

Vse teme, kot so energetska učinkovitost, sončna energija, vetrna energija, zelena gradnja, zdrava hrana in podjetništvo, so področja rasti, ki bi jih lahko vključili v učni načrt ustanove, da bi študente pripravili na kariere zelenega gospodarstva. V ta namen lahko organizacije poklicnega izobraževanja in usposabljanja vključijo najnovejše raziskave v obstoječe tečaje in programe, ponudijo dogodke za razvoj osebja v sodelovanju z lokalnimi podjetji in/ali celo uvedejo nove programe.

Če povzamemo, ozelenitev kurikuluma in izobraževanja dijake opremlja z znanji,

spretnostmi in kompetencami, prilagojenimi trenutnim potrebam družbe in gospodarstva, kar povečuje njihovo zaposljivost in konkurenčnost na trgu dela. Poleg tega se organizacija poklicnega izobraževanja in usposabljanja uveljavlja kot privlačna institucija na trgu, ki ponuja posodobljene in konkurenčne učne načrte in usposabljanje.

Ozelenitev skupnosti in delovnega mesta

Cilj tega pristopa je vključiti industrijo, podjetja in širšo skupnost v trajnostne načrte in programe ustanove za PIU, tako da postanejo trajnostne prakse na delovnem mestu in trajnostni življenjski slogi norma.

Ta pristop vključuje pripravo študentov za uporabo temeljev trajnosti na njihovih prihodnjih delovnih mestih. Medtem ko se ozelenitev kurikuluma osredotoča na poznejše delovne vsebine, se ozelenitev skupnosti in delovnega mesta osredotoča na delovno okolje. Organizacija PIU – sestavljena iz različnih posameznikov – je del lokalne skupnosti. Nanj vpliva, a vpliva tudi v zameno. Ozelenitve skupnosti in delovnega mesta ni mogoče doseči brez razvoja lokalnih zelenih veščin, ki lahko ustvarijo trajnostne lokalne trge in podjetja.

Znotraj organizacije PIU ozelenitev skupnosti in delovnega mesta prispeva k trajnostnemu življenjskemu slogu in potrošnji med člani. Poleg tega je mogoče v lokalnem gospodarstvu zgraditi partnerske mreže, ki vključujejo šolske skupnosti, ki uporabljajo načela krožnega gospodarstva. Na dolgi rok organizacija PIU študente sprostí na trg dela, pripravljene za sprejemanje poklicnih in zasebnih gospodarskih odločitev, ki vključujejo tudi okoljske vidike.

Ozelenitev organizacijske kulture

Cilj tega pristopa je vgraditi trajnost v vse vidike institucije.

Kultura je glavni steber, ki vodi proces ozelenitve; močna osnova zelenih vrednot in etike v kombinaciji z zelenimi veščinami in znanjem je pomemben temelj za družbene spremembe, ki vplivajo tudi na druga področja, kot sta gospodarstvo in okolje.

Ta pristop je najtesneje prepleten z ostalimi pristopi. Ozelenitev kampusa, kurikuluma in izobraževanja ter skupnosti in delovnega mesta posameznikom posreduje znanja in veščine, ki nenehno vplivajo na organizacijsko kulturo, medtem ko organizacijska kultura pomembno vpliva na to, ali in kako napredujejo drugi pristopi.

Ozelenitev organizacijske kulture vodi k temu, da se trajnostni pristopi odražajo v uradnih politikah in načrtih institucije. Okoljske in trajnostne veščine uporabljamo v vsakdanjem življenju in odločanju, novo pridobljena znanja, veščine in kompetence pa izboljšujejo strokovno prakso, delovne procese in metode. Institucionalna kultura – od vodstva do praktikov in od najvišjih administratorjev do novega osebja ali študentov – je podprta z vrednotami in etiko, ki so skladne s trajnostnim razvojem.

POGLAVJE **SEDMO**

**everGREEN – Oblikovanje
korakov k trajnostnemu prehodu
PIU**

7. everGREEN – Oblikovanje korakov k trajnostnemu prehodu PIU

Izziv za Združene narode v okviru Agende 2030 je razviti in izboljšati integrirane pristope k trajnostnemu razvoju (Združeni narodi, 2020). Da bi se spopadel s tem izzivom, je UNESCO izdal vodnik Greening Technical and Vocational Education and Training – Praktični vodnik za institucije, ki je bil v tem dokumentu že večkrat omenjen. Pomagal naj bi vodjem in praktikom PIU pri izboljšanju njihovega razumevanja in izvajanja izobraževanja za trajnostni razvoj. Ta vodnik priporoča postopek v štirih korakih za ozelenitev PIU, ki mu projekt everGREEN sledi v svoji strukturalni zasnovi. To poglavje pojasnjuje Unescov **štiristopenjski proces** in predstavlja inovativne pristope, metode in orodja, ki jih nudi everGREEN za podporo organizacijam PIU pri izvajanju teh korakov v praksi.

KORAK 1: Razumevanje procesa

Razumevanje zahtev celotnega institucionalnega pristopa

Prvi korak je, da organizacije PIU razvijejo razumevanje o tem, kaj pomeni proces ozelenitve in pristop celotne institucije. To je potrebno, da lahko vsi vpleteni cenijo, s čim se bodo soočili v naslednjem procesu.

Izraz „ozelenitev“ je zlahka napačno razumljen. Ne gre samo za to, da bi šolski objekt fizično postal okolju prijaznejši. Ideja ozelenitvenega pristopa je temeljna **implementacija trajnostnega načina razmišljanja in delovanja na vseh ravneh organizacije** PIU. Zato ozelenitev nima določene ciljne točke, ki jo je treba doseči, ampak je proces, zasnovan za nenehne izboljšave. Da bi to dosegli, morajo biti vključeni vsi člani organizacij, bodisi učitelji, administratorji, vodstvo, študenti, pa tudi zainteresirane strani, kot so agencije za financiranje ali starši – potreben je „**pristop celotne institucije**“. Ozelenitev bi morala biti sestavni del institucionalnega etosa, prisoten v zavesti vseh članov organizacije in zajemati vse vidike delovanja institucije.

Poleg tega je treba opozoriti, da institucija PIU ni izolirana od svojega okolja. Za uspešno izvedbo procesa ozelenitve v lastni instituciji je koristno, če ne nujno, poznati nacionalne strateške agende, morebitne programe financiranja, pravne okvire, pa tudi vidike, kot so razvoj trga dela in želje študentov.

Kot je opisano prej v tem okviru, se everGREEN osredotoča na **štiri področja**, prek katerih je mogoče izvesti proces ozelenitve: **ozelenitev kampusa, učni načrt in usposabljanje, skupnost in delovno mesto ter organizacijska kultura**.

Ta Unescov pristop lahko na prvi pogled zveni prezahtevno in prezahtevno, da si človek ne upa začeti procesa ozelenitve v lastni ustanovi. **Tu nastopi everGREEN.** Projekt everGREEN bo organiziral različne spletne seje, na katerih bodo podrobno razloženi teoretični vidiki procesa ozelenitve. Poleg tega interaktivna podpora bo na voljo orodje, ki vam bo pomagalo razumeti vaš trenutni položaj in kje ste v procesu ozelenitve. Ne pozabite, da je ozelenitev stalen proces z odprtim koncem. Ni nujno, da so vsa področja vključena v prvi korak. S tem bi tvegali, da bi se zapletli in izgubili pregled. Za začetek se je smiselno lotiti omejenega števila mest in sčasoma nenehno širiti proces ozelenitve. Najprej pa je najpomembnejše najti razumen, obetaven začetek, za katerega je na voljo dovolj virov (tako človeških kot finančnih).

Projekt **everGREEN** vam ponuja **spletno orodje za podporo**, ki vam pomaga razumeti naslednje točke, ki so pomembne za pristop institucionalne ozelenitve:

- ➔ Ali obstaja vizija za zasidranje izvajanja ESD v vaši ustanovi?
- ➔ Ali imajo institucionalni deležniki zmogljivosti za izvedbo zelene kampanje?
- ➔ Ali so vključeni v izobraževanje in usposabljanje opremljeni s potrebnim znanjem, veščinami in odnosom do trajnosti?
- ➔ Ali obstaja zanimanje ali široka zavezanost temi trajnosti v skupnosti?
- ➔ Ali obstajajo obstoječi ali neizkoriščeni viri za podporo procesu?
- ➔ Ali lahko nacionalna agenda (politike, cilji itd.) podpira vašo pobudo za institucionalno ozelenitev?

Ko dobite odgovore na ta vprašanja s pomočjo podpornega orodja everGREEN in glede na zmogljivosti vaše institucije, **se lahko odločite, ali in v kakšnem obsegu boste začeli proces ozelenitve v vaši organizaciji poklicnega izobraževanja in usposabljanja.**

KORAK 2: Načrtovanje ozelenitve PIU

Načrtovanje strategije ozelenitve

Ko se razume, kaj vključuje proces ozelenitve, in je sprejeta pozitivna odločitev za njegovo izvedbo, je prišel čas za izdelavo podrobnega načrta. Ta naj vključuje konkretne cilje ter ukrepe in odgovornosti za njihovo doseganje.

Seveda je vsaka organizacija edinstvena, vendar vas bo everGREEN vodil skozi skupne ukrepe za ustvarjanje načrta po meri za ozelenitev vaše institucije PIU.

1. Identificirali boste vodilne udeležence v vaši instituciji, ki bodo usmerjali proces ozelenitve v začetni fazi. Ti posamezniki bodo postali del everGREEN Greening Teams, ki jih bo skrbno mentoriral in podpiral projektni konzorcij med razvojem in izvajanjem njihovega načrta ozelenitve.

2. Med spletnimi srečaji z ekipami za ozelenitev si boste prizadevali razviti racionalizacijo za svojo organizacijo. Utemeljitev bo dvignila zavest o bistveni nujnosti vključevanja v pristop celotne institucije za ozelenitev. Na kratko, odgovoriti boste morali na eno preprosto vprašanje: Zakaj bi morali začeti proces ozelenitve v vaši organizaciji PIU? Ekipe za ozelenitev morajo v svojih organizacijah vzpostaviti občutek nujnosti in druge prepričati o pomembnosti takojšnjega ukrepanja, ki bo služilo celotni ustanovi (študentom, skupnosti in osebju). Rational postavlja jasen cilj, ki vodi vašo institucijo pri načrtovanju njenih naslednjih ukrepov. Vsekakor bi morale ekipe za ozelenitev izpostaviti prednosti, ki jih bo institucija pridobila s postopkom ozelenitve. Kot institucija ne znižujete le svojih stroškov med drugim za energijo, vodo, hrano, temveč se v skupnosti in družbi pozicionirate kot okoljsko ozaveščeni. Podoba vaše organizacije bo izboljšana in promovirana kot institucija, ki izobražuje študente in jim zagotavlja ustrezne kompetence na nenehno spreminjajočem se trgu dela. Skratka, vključitev v proces ozelenitve dokazuje, da si institucije prizadevajo še dodatno, da se prilagodijo in sledijo novim nastajajočim potrebam, na način, da se razlikujejo od drugih institucij in se posodobijo.
3. Če želite razviti koncept institucionalne ozelenitve, boste morali najprej sami oceniti trenutni status in stopnjo pripravljenosti vaše organizacije. Projektna skupina everGREEN je razvila orodje za oceno trenutnega statusa ozelenitve PIU: 9 scenarijev ozelenitve. To orodje lahko uporabljajo institucije, ki delajo prve korake k trajnosti, ali tiste, ki so že pokazale napredek. Matrika 9 scenarijev predstavlja 9 možnih kombinacij med stopnjo aspiracije (lahka, srednja in močna) in stopnjo pripravljenosti (nizka, srednja in visoka) institucije poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Orodje za podporo everGREEN vam pomaga umestiti vašo organizacijo v to matriko in bolje razumeti scenarij, v katerem ste.

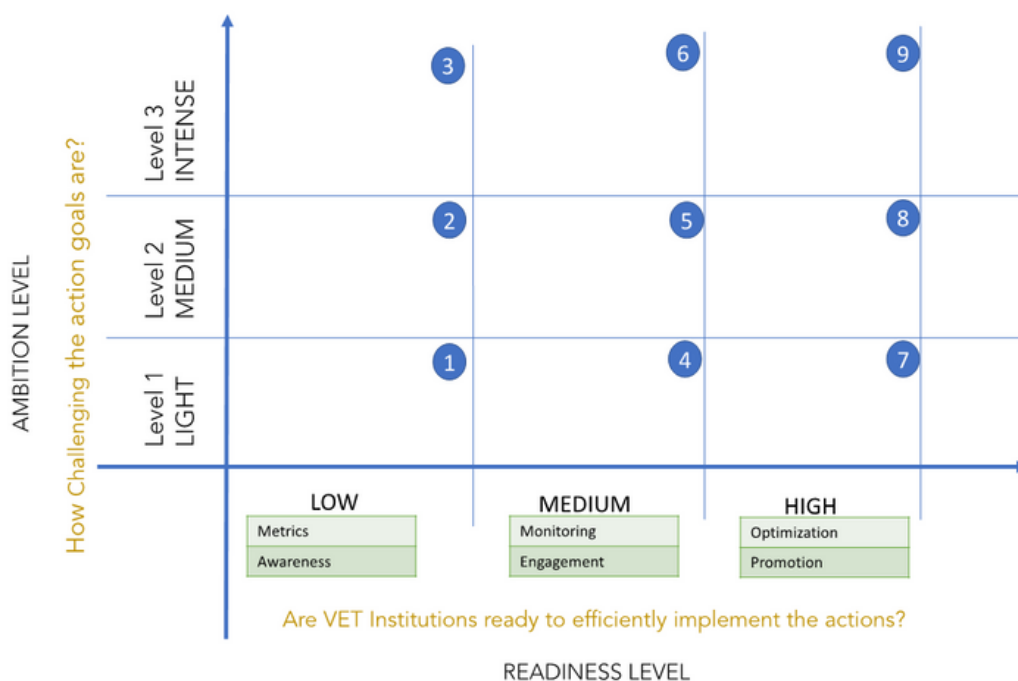

Figure 3: Sustainable VET connection to social, economic, and environmental actions

4. Nenazadnje smo prišli do dejanskega razvoja vašega institucionalnega načrta ozelenitve. Konzorcij projekta everGREEN bo vse udeležence na 3-dnevnem neposrednem tečaju usposabljal skozi izdelavo njihovih individualnih ozelenitvenih načrtov in jih podrobno pripravil na njihovo izvedbo. Med tečajem boste razvili načrt, ki jasno opredeljuje cilje procesa ozelenitve za vašo organizacijo na podlagi kazalnikov uspešnosti in vključuje aktivnosti za doseganje teh ciljev na kratki, srednji in dolgi rok. Orodje za podporo everGREEN vam bo pomagalo pri tem procesu s predlaganjem na podlagi vašega izbranega scenarija:

- ➔ ustrezna orodja in metode, ki vam lahko pomagajo pri procesu, in
- ➔ kvalitativne in kvantitativne kazalnike uspešnosti, povezane z vašimi predvidenimi cilji

Vsa orodja in metode, ki so bila uporabljena med neposrednim tečajem za pripravo načrtov ozelenitve, bodo po izobraževanju konec leta 2023 prosto dostopna v obliki priloge k temu dokumentu. Na ta način želimo zagotoviti, da lahko pristop everGREEN uporabljajo tudi zainteresirane institucije poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki morda nimajo možnosti osebne udeležbe na našem tečaju iv Živo.

KORAK 3: Izvajanje načrtov ozelenitve

Uresničevanje načrtov s predlaganimi orodji in viri

Ko je načrt ozelenitve izdelan, je čas, da opredelimo vire, orodja in podporo, potrebne za njegovo izvajanje. Vendar pa se lahko institucionalno izvajanje zelo razlikuje med skupinami za ozelenitev everGREEN, saj so lahko organizacije na različnih stopnjah ozelenitve, PIU pa se v različnih državah in sektorjih zagotavlja na različne načine.

V nadaljevanju opisujemo bistvene elemente, ki jih lahko uporabite kot vodilo pri sprejemanju namenskega, če ne celostnega pristopa k ozelenitvi vaše organizacije:

- ➔ Najprej, na podlagi ciljev, opredeljenih v prejšnjem koraku, morate biti jasni, katere ukrepe je treba sprejeti za doseg ciljev. Nato ustrezno dodelite odgovornosti – npr. posameznim oddelkom, posameznikom ali skupinam, skupinam študentov itd. V pomoč pri tem so lahko smernice za implementacijo, za katere vam bomo na everGREEN izobraževanju posredovali predloge in priporočila. seveda. Vaš proces ozelenitve bi se moral začeti z nizom ukrepov, katerih cilj je kratkoročni uspeh. Hitri, zlahka dosegljivi uspehi pomagajo ustvariti pozitiven zagon, nenehno motivirajo kolege aktiviste in pridobijo dodatne zaveznike za pristop celotnega inštituta, saj ljudje radi sodelujejo pri uspešnih projektih.
- ➔ gič, pametna uporaba virov je ključnega pomena za uspeh izvedbe. Na prvem mestu je učinkovita in učinkovita uporaba človeških virov. Po eni strani morate izbrati, kateri ljudje imajo potrebna znanja za izvedbo načrtovanih akcij, po drugi strani pa morate zagotoviti, da imajo ti ljudje tudi potrebne proste zmogljivosti. Eden od finančnih virov, o katerem boste morda želeli razmisliti, ko vaš proces ozelenitve napreduje, je prihranek energije, vode in ravnanje z odpadki. V številnih primerih najboljše prakse projektov ozelenitve je naložba teh prihrankov v nadaljnje trajnostne dejavnosti ključni gonilni mehanizem za tekoči proces ozelenitve.

➔ Nazadnje je pomembno, da sebi in svoji organizaciji predstavite rezultate svojih dejanj. Skupaj proslavljajte svoje uspehe in zagotovite, da se bodo nova vedenja in dejavnosti ohranjale in razvijale. Uspeh je lahko tudi gonilo kontinuitete – dokler se zavedate uspeha, boste verjetno še naprej prejeli podporo vodstva. Na tej točki je lahko dober razlog za uporabo finančnih prihrankov, na primer pri pobudah za zmanjševanje energije, vode in odpadkov, za nadaljnji razvoj zelenega potenciala vaše organizacije.

Pridobljene izkušnje in nova znanja je treba nenehno vključevati tudi v posodobitve načrta ozelenitve in nove aktivnosti. Morda se spomnite, da proces ozelenitve nima določenega cilja, ampak je podvržen nenehnim spremembam in širitvam.

Ta faza izvajanja procesa ozelenitve bo sledila 3-dnevni tečaj iz oči v oči everGREEN. V tem času boste še naprej prejeli podporo prek spletnih nadaljnjih srečanj. Poleg tega vam bo na tej stopnji vašega procesa ozelenitve orodje za podporo everGREEN ponovno nudilo koristno podporo. Dobite neposreden in brezplačen dostop do priložnosti za usposabljanje, ki vam nudijo interaktivne vire in orodja za podporo pri izvajanju. Orodje priporoča vire, ki ustrezajo scenariju ozelenitve, ki ste ga izbrali v prejšnjem koraku. Spletni mini tečaji everGREEN pokrivajo štiri prej omenjena področja ozelenitve (ozelenitev kampusa, ozelenitev učnega načrta in usposabljanja, ozelenitev skupnosti in ozelenitev organizacijske kulture). Zagotavljajo vam koristno znanje za izvajanje vašega načrta ozelenitve in doseganje vaše ciljne ravni ozelenitve.

KORAK 4: Spremljanje napredka in ocenjevanje rezultatov

Orodja za spremljanje za oceno procesa ozelenitve

Da bi ozelenitev postala stalen proces, je potrebno pogosto spremljanje, ki omogoča redno prilagajanje in posodabljanje. Šele z oceno doseženega napredka je mogoče ugotoviti, ali in v kolikšni meri so bili cilji načrta ozelenitve doseženi. Ta korak torej opisuje potrebo po razvoju ocenjevalnih meril, ki opisujejo **niz pričakovanj in vnaprej določenih kazalnikov dosežkov**.

Proces ozelenitve v osnovi vsebuje **vidike, katerih razvoj je lažje ali težje meriti in ocenjevati**. Varčevanje z viri je eden od vidikov, ki ga je mogoče zlahka izmeriti s kvantitativnimi kazalniki, kot tudi na primer število predmetov, v katerih se pri pouku obravnava trajnostna tematika. Druge vidike, kot je sprememba institucionalne kulture, ki vključuje globoka prepričanja članov organizacije, je težko kvantitativno opredeliti. Na tej točki bo morda treba poiskati kvalitativne kazalnike za njihov opis, da bi spremljali njihov uspeh. V idealnem primeru bi bilo treba ta ocenjevalna merila upoštevati že pri oblikovanju ciljev v načrtu ozelenitve.

Projekt everGREEN vam bo pomagal pri vzpostavitvi okvira spremljanja, v katerem boste razjasnili obseg vaše ocene, določili merila ocene ter zelene rezultate in časovne okvire. EverGREEN ponuja tudi orodja, s katerimi lahko ocenite in spremljate svoj napredek. Orodja segajo od preprostih do kompleksnih in podrobnih shem spremljanja.

POGLAVJE OSMO

Zaključek

8. Zaključek

Ta okvir vam zdaj ponuja pregled nad tem, kako projekt everGREEN prispeva k lažji uporabi in upravljanju Unescovih smernic za okolju PIU (2017).

Opisano spletno podporno orodje everGREEN z 9 scenarijem ocenjevanja in 28 mini tečaji ter vsa druga orodja, metode in navodila bo razvila projektna skupina everGREEN v letu 2023 ter ga obsežno pilotirala in testirala s predstavniki PIU. Ko bodo gradiva dokončana, bo temu okviru dodana obsežna priloga, ki bo zagotavljala podroben pregled vseh razpoložljivih izdelkov everGREEN. Nato boste lahko prek spletne strani everGREEN brezplačno dostopali do spletnega orodja za podporo, mini tečajev in vseh drugih gradiv.

Če smo vas že prepričali o našem pristopu in želite neposredno sodelovati v pilotni fazi s svojo institucijo za poklicno usposabljanje, potem imate priložnost postati del naše Greening Team! To ponuja veliko prednosti. Seveda boste dobili prost dostop do vseh materialov everGREEN - a poleg tega vam ponujamo:

- ➔ Mednarodni program usposabljanja, ki ga sestavljajo 3 spletne seje in 3-dnevni tečaj v živo v Nici v Franciji z udeleženci iz partnerskih držav everGREEN Belgije, Francije, Nemčije, Grčije, Italije, Slovenije in drugih držav članic EU.
-
- ➔ Podpora in mentorstvo s strani projektne partnerstva med začetkom vašega procesa ozelenitve.
- ➔ Priložnost, da postanete del evropske mreže ustanov PIU, namenjenih trajnosti, katerih znanje in izkušnje vam lahko koristijo

Če bi radi uživali v teh in drugih ugodnostih, se obrnite na našo koordinatorko projekta Sarah Wild, BUPNET GmbH v Nemčiji, po elektronski pošti na swild@bupnet.de.

Reference

Evropska komisija (2019).

Evropski zeleni dogovor.

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF

Evropska komisija (2022).

Predlog Sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o evropskem letu spretnosti 2023.

https://commission.europa.eu/system/files/202212/COM_2022_526_1_EN_ACT_part1_v6.pdf

Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja (CEDEFOP) in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) (2015).

Green Skills and innovation for inclusive growth.

https://www.cedefop.europa.eu/files/3069_en.pdf

Evropska komisija (2020).

Deklaracija iz Osnabrücka o poklicnem izobraževanju in usposabljanju kot dejavniku okrevanja in pravičnih prehodov v digitalno in zeleno gospodarstvo.

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8441&furtherPubs=yes>

Evropska komisija (2020).

Evropska agenda spretnosti za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost.

https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/european-skills-agenda-sustainable-competitiveness-social-fairness-and-resilience_en

Evropska komisija (2022).

Priporočilo Sveta o učenju za okoljsko trajnost.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0011>

Corpuz, Alma, San Andres, Teody and Lagasca, Julieta (2022).

Integration of Environmental Education (EE) in Teacher Education Programs: Toward Sustainable Curriculum Greening. Problems of Education in the 21st Century.

<https://eric.ed.gov/?id=EJ1334770>

ISO (2012).

Event sustainability management systems – Requirements with guidance for use.

<https://www.iso.org/standard/54552.html>

LinkedIn Economic Graph (2022). Global Green Skills Report.

<https://economicgraph.linkedin.com/content/dam/me/economicgraph/en-us/global-green-skills-report/global-green-skills-report-pdf/li-green-economy-report-2022-annex.pdf>

McKeown, R. (2002). Environment Society Economy Education for Sustainable Development Toolkit Version 2.

http://kpe-kardits.kar.sch.gr/Aiforia/esd_toolkit_v2.pdf

Svet Evropske unije (2021).

Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021-2030)

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226(01))

UNESCO-UNEVOC (2017).

Greening Technical and Vocational Education and Training: Practical Guide for institutions.

<https://unevoc.unesco.org/up/gtg.pdf>

UNESCO (2012).

Education for Sustainable Development, Sourcebook.

<https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=926&menu=1515>

UI Greenmetric assessment (2019).

https://greenmetric.ui.ac.id/wp-content/uploads/2015/07/UI_GreenMetric_Guideline_2019_English_v2.pdf

Združeni narodi (2020).

The Climate Crisis – A Race We Can Win.

<https://www.un.org/en/un75/climate-crisis-race-we-can-win>

Združeni narodi (2016). UNESCO Global Action Programme on Education for Sustainable development.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000246270>

Združeni narodi (2015). Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. <https://daccess-ods.un.org/tmp/8040364.38465118.html>

Združeni narodi (1992).

United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June 1992, AGENDA 21.

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>

Partners

Coordinator
BUPNET BILDUNG UND PROJEKT NETZWERK GMBH
Germany
www.bupnet.de

EUROTRAINING EDUCATIONAL ORGANIZATION
Greece
eurotraining.gr

CESIE
Italy
cesie.org

NOVEL GROUP SARL
Luxemburg
www.novelgroup.lu

ARDITEC - ASSOCIATION POUR LA RECHERCHE ET LE DEVELOPEMENT D'INNOVATIONS ET DE TECHNOLOGIES POUR LA PROTECTION DE L'HERITAGE ENVIRONNEMENTAL, SOCIAL ET CULTUREL
France
arditec.net

CSS SLOVENSKI GRADBENI GROZD, GOSPODARSKO INTERESNO ZDRUZENJE
Slovenia
www.sgg.si

EVTA - EUROPEAN VOCATIONAL TRAINING ASSOCIATION
Belgium
www.evta.eu

Ta dokument je objavljen pod mednarodno licenco Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) in je na voljo za brezplačen prenos s spletnega mesta everGREEN.

**Co-funded by
the European Union**

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so le mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorna zanje.

Referenčna številka projekta 2021-2-DE02-KA220-VET-000049358